Spinoza's lijfspreuk CAUTE (behoedzaam) stond gegraveerd in zijn zegelring, samen met zijn initialen en een roos met doornen. De vrijdenker Spinoza werd door de staat en de kerk als staatsgevaarlijk beschouwd. Daarom publiceerde hij anoniem, zijn hoofdwerk Ethica werd ná zijn dood uitgegeven. De doornige roos verwijst naar de familienaam d'Espinosa (van een doornige plek). Met gevaar voor eigen leven vond Benedictus de Spinoza een weg om zijn filosofie voor ons te waarborgen. Hij wordt gezien als de grondlegger van de Radicale Verlichting.

Entreeprijzen | reserveringen | zie informatie op aangegeven websites

---

Spinoza op Zolder

Pop-up expositie 16 okt t/m 28 nov | wo/zo 12:00-17:00 uur

Spinoza woonde van 1663 tot 1670 in Voorburg, nabij buitenplaats Hofwijck. Met de gebroeders Constantijn Jr. en Christiaan Huygens deelde hij twee interesses: lenzenslijpen en optische wiskunde. Deze interactie wordt op de zolder van Hofwijck uitgelicht in een compacte presentatie met o.a. prenten uit privécollecties, een replica van Spinoza's slijpmolen en uitvindingen van Christiaan Huygens.

Huygens' Hofwijck | Westeinde 2A, Voorburg | www.hofwijck.nl

Schepping - *Huygens ontmoet Spinoza*

Lezing: prof. dr. Vincent Icke 24 oktober | 12:00-13:00 uur

Natuurverschijnselen, leven en dood – de meeste mensen willen weten: 'Wat zit daar achter?' Huygens pakte dat aan door alles-wat-er-is op te vatten als een mechanisme, Spinoza door het Heelal te zien als God: twijfel tegenover zekerheid. We zullen zien wat deze twee geleerden gemeen hebben, en hoe zij verschillen, door na te gaan wat wolken en regen met elkaar te maken hebben.

Museum Swaensteyn | Herenstraat 101, Voorburg | www.hofwijck.nl

---

Spinoza Uitgedaagd

Socratische dialoog 31 oktober | 15:00-16:30 uur

Is de filosofie van Spinoza toepasbaar op ons dagelijks leven? Situaties, dilemma's en conflicten van alledag worden op socratische wijze voorgelegd aan drie Spinoza-deskundigen. Zij toetsen de thema's aan de ideeën van Spinoza en geven daarmee meer inzicht in wat de filosoof voor elk van ons kan betekenen. Gespreksleider: Eveline Groot • Panelleden: Han van Ruler, Daan Roovers en Ronald van Raak.

Zaal 3 | De Constant Rebecqueplein 20 | www.filosofieindenhaag.nl

---

spinoza DEN HAAG

Met zijn invloedrijke ideeën over vrijheid, ethiek en tolerantie versterkt Spinoza de identiteit van Den Haag als internationale Stad van Vrede en Recht. Inmiddels telt zijn woon-, werk- en sterfstad drie Spinoza Rijksmonumenten: het woonhuis en standbeeld op de Paviljoensgracht in het Spinozakwartier en het gedenkmonument naast de Nieuwe Kerk aan het Spui. Deze erfgoederen en andere plekken van herinnering vormen tezamen een rijke bron van bekende en onbekende (stads-)verhalen. Laat u verrassen door twee Spinoza stadswandelingen.

Gilde Den Haag
Stadswandelingen

De wandeling *'In de voetsporen van Spinoza'* is een boeiende tocht langs bezienswaardigheden die herinneren aan de wijsgeer, met aandacht voor zijn leven en filosofie als ook voor zijn volgelingen en geestverwanten. Vanaf zijn woonomgeving in de voormalige Jodenbuurt loopt de route naar andere gedenkplekken. De gids vertelt daarbij over de ideeën van Spinoza als politiek denker en over zijn sympathie voor de staatsgezinde raadpensionaris Johan de Witt en diens broer Cornelis. De wandeling eindigt bij het gebouw van de Raad van State, waar Spinoza's teksten aan de gevel prijken.

Informatie en reservering: www.gildedenhaag.nl

BUITENMUSEUM

Deze wandeling plaatst Spinoza centraal in de dynamische wereld van de 17de eeuw. Den Haag speelde in de Gouden Eeuw een prominente rol als centrum van macht en bestuur en als bakermat van kunst en wetenschap. Evenals Spinoza brachten de hier woonachtige kunstenaars en wetenschappers vernieuwende inzichten. Waren zij een product van hun tijd of was de tijd een product van hun vindingrijkheid? Thema's als filosofie, kunst, politiek en wetenschap komen aan de orde. De route loopt via het Spinozakwartier naar het gedenkmonument naast de Nieuwe Kerk.

Informatie en reservering: T 070-3220487 | www.buitenmuseum.com

---

Het programma SPINOZA DEN HAAG # OKTOBER 2021 is een initiatief van Stichting Spinoza Den Haag i.s.m. Haagse cultuurinstellingen en tal van professionals en vrijwilligers. Speciale dank gaat uit naar de sprekers die hun specialistische kennis met ons delen.

Programma en link nieuwsbrief: **www.spinozadenhaag.nl** | Inlichtingen: M 06-51709443

Den Haag · ZABAWAS · spinoza DEN HAAG · PRINS BERNHARD CULTUURFONDS · Rabobank

Spinoza Rede 2021 wordt mede mogelijk gemaakt door de Dr. C. Louise Thijssen-Schoute Stichting

SPINOZA DEN HAAG

PROGRAMMA

OKTOBER 2021

SPINOZA

Filosoof van vrede en vrijheid

Met tal van activiteiten in de stad maakt u (nader) kennis met de wereldvermaarde vrijdenker Benedictus de Spinoza (1632-1677). In Den Haag voltooide hij zijn levenswerk Ethica, hij stierf er op zijn zolderkamer aan de Paviljoensgracht en werd begraven in de Nieuwe Kerk aan het Spui. De essentie van zijn bewogen leven en baanbrekend gedachtegoed wordt uitgelicht in een maandprogramma met tentoonstellingen, lezingen, film, foto, theater, muziek, zang, poëzie, vaartochten en wandelingen. Een overzicht met tips en updates vindt u op **www.spinozadenhaag.nl**.

Entreeprijzen | reserveringen | zie informatie op aangegeven websites

---

Spinoza en Den Haag

Tentoonstelling 2 t/m 31 okt | ma/zo 14:00-17:00 uur

De allereerste presentatie in het legendarische Spinozahuis vindt plaats in de voorkamer met rijk gevulde boekenkasten. Hier worden Spinoza's laatste zeven levensjaren belicht. Waarom koos de filosoof Den Haag als woon- en werkstad? Wie waren zijn bewonderaars, tegenstanders, zijn politieke geestverwanten? En met welke (inter-) nationale filosofen correspondeerde hij vanuit de 17de eeuwse hof- en regeringsstad?

Domus Spinozana | Paviljoensgracht 72 | www.spinozahuis.nl

Spinoza in Oud Centrum Den Haag

Foto en Film presentatie 2 t/m 31 oktober

Buurtbewoners presenteren foto's van plekken en panden in de wijk Het Oude Centrum. Met beeld en tekst tonen zij waar Spinoza gewandeld, gewerkt of verpoosd zou kunnen hebben. De foto's zijn op twee locaties te zien: in de etalages van wijkpand Paviljoensgracht/ Stille Veerkade en in de Spinozasteeg/Dunne Bierkade. In de etalage hangt ook een poster met QR code die verwijst naar de film 'Spinoza in het Oude Centrum'.

Wijkorganisatie Het Oude Centrum | www.hetoudecentrum.nl

In het kielzog van Spinoza

Rondvaart Haagse grachten 3 en 17 okt | 11:00-12:30 uur

Waarom is Spinoza zo belangrijk voor ons? Wat deed Karl Marx in Den Haag? Waaraan verdient Thorbecke zijn standbeeld in de regeringsstad en hoe beïnvloedde een schoolmeester uit de Schilderswijk ons schoolsysteem? Tijdens deze tocht vertelt de gids verhalen over deze en andere vrijdenkers. Op initiatief van het Humanistisch Verbond vaart u langs de plaatsen waar zij woonden en/of werkten.

De Ooievaart | Bierkade 18b | www.ooievaart.nl

Kunstenaars op zoek naar Spinoza

Film | Kunst | Muziek

Film 7 oktober | 17:00-18:30 uur

De Haagse filmproducent Robin Lutz, onder meer bekend van de film 'Escher - Het Oneindige Zoeken' (2018), vertelt waarom hij de film 'Spinoza - Een Vrije Denker' (2015) heeft gemaakt. Welke ervaringen deed hij daarbij op? Een kijkje achter zijn motieven, lens en camera.

Kunst 14 oktober | 17:00-18:30 uur

Filosofe en musicus Anne Woodward nodigt uit om Spinoza als kunstenaar te beschouwen. Zijn filosofie, in het bijzonder zijn levenswerk Ethica, zou ook als artistieke schepping ervaren kunnen worden en niet alleen als rationeel bouwwerk. Met muziek van Bach en Beethoven, gespeeld door pianist Daniël Kramer en violiste Justyna Briefjes.

Muziek 21 oktober | 17:00-18:30 uur

Componist Kerry Woodward bespreekt (Engels) en demonstreert zijn door Spinoza geïnspireerde muziekstuk 'Hilaritas'. Tevens vertelt hij over de soulsong die hij samen met popzangeres Lucy Woodward in de geest van Spinoza componeert op het gedicht 'Kent u dat gevoel?' van Johan Andreas dèr Mouw.

Pulchri Studio | Lange Voorhout 15 | www.spinozadenhaag.nl

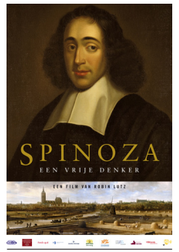

Spinoza - Een Vrije Denker

Film met afsluitend Q & A 8 oktober | 19:15-21:00 uur

De film schetst de tijd waarin Spinoza leefde met tijdgenoten als wetenschapper Christiaan Huygens, raadpensionaris Johan de Witt en diens rivaal stadhouder Willem III. Zijn woonstad Den Haag wordt verfilmd in een 17de eeuwse setting. Lezend, wandelend en schrijvend neemt Spinoza de kijker mee naar de kern van zijn denkwereld. Afsluitend gaan professor Wiep van Bunge en filmproducent Robin Lutz met het publiek in gesprek.

Pathé Buitenhof | Buitenhof 22 | www.pathe.nl/film/21414/spinoza

---

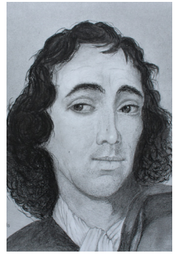

Spinoza Plaza

Open Podium 10 oktober | 15:00-17:30 uur

De Plaza biedt een podium voor dichters, musici en acteurs. Gedichten en vertellingen van Leo Vroman, Johan Andreas dèr Mouw, Anne Borsboom, Edith de Gilde, Piet Bogaards, Will van Sebille en Ruud Vermeer. Platform is er ook voor aanstormend talent. Voordrachten met muziek van klassiek tot pop en soul door mezzosopraan Janneke Schaareman, acteur Bob Schwarze, popzangeres Luzy Woodward, gitarist Jelle Roozenburg en pianist Daniël Kramer.

Haagse Kunstkring | Denneweg 64 | www.spinozadenhaag.nl

Spinoza's filosofie is actueler dan ooit. Zijn vrijheidsdenken wordt wereldwijd intensief bestudeerd. In zijn levenswerk Ethica beschrijft Spinoza de weg naar persoonlijk geluk. Met zijn gehele werk wijst hij ons op de vitaliteit van een democratische samenleving waarin iedereen de vrijheid heeft om te denken, te zeggen en te geloven wat men wil. Een maatschappij waarin kerk en staat gescheiden zijn en waarin tolerantie centraal staat. Dat Den Haag haar stadgenoot eert als icoon van de internationale Stad van Vrede en Recht ligt in haar identiteit en in de geschiedenis besloten.

Entreeprijzen | reserveringen | zie informatie op aangegeven websites

---

Spinoza Rede 2021

Lezing: Maxime Rovere 13 oktober | 20:00-21:00 uur

Meer een tijdsbeeld dan een portret - een nieuwe kijk op Spinoza.

Maxime Rovere:
'Wat als het meeste van wat we weten over Spinoza een mythe blijkt te zijn? Drie kenmerken over zijn leven worden als algemeen bekend beschouwd: vanwege zijn ideeën werd hij verbannen uit de Joodse gemeenschap, hij was lenzenslijper en hij is auteur van een origineel filosofisch systeem. Het meest recente onderzoek laat zien dat deze officiële geschiedschrijving een reeks vooroordelen heeft geïntroduceerd in de interpretaties van de documenten. In een korte synthese toetsen we de gevestigde versie aan een breder beeld, waarin verschillende personen figureren die concreet hebben bijgedragen aan Spinoza's intellectuele ontwikkeling.'
(Lezing in het Engels)

Zijn boek 'Le clan Spinoza' wordt ook wel *faction* genoemd (fictie en feiten). In 2021 verscheen het boekwerk in Nederland onder de titel 'SPINOZALAND. De ontdekking van de vrijheid - Amsterdam 1677'

Nieuwe Kerk | Spui 175 | www.amare.nl/agenda

Spinoza geeft een lezing!

Solotheater 15-22-29 okt | 20:00-21:00 uur

Het personage Spinoza geeft een lezing over zijn levensloop en gedachtegoed, waarbij de spreektekst wordt afgewisseld met drie Spinozistische liedteksten op oude Sefardische melodieën. Spinoza's gelijkmatige stemming, maar ook zijn temperament komen in de lezing aan de orde, vergezeld van enige relativerende humor. Acteur: Jaap van Dis • violiste: Janneke van Prooijen • regisseur: Gerard Nelck • auteur: Piet Bogaards

Kloosterkerk | Lange Voorhout 4 | www.spinozadenhaag.nl